

Volkshumor.

Lijst der reeds aangeteekende en verzamelde Bij- en Spotnamen van Oostvlaamsche Gemeenten (1).

Bronnen en bibliographie : I. De Properheden van den Steden van Vlaendren, handschrift uit de XVe eeuw bewaard in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, afdeeling der handschriften, n^{rs} 837-845, f°s 106, 106 V^o, 107, 107 V^o; uitgegeven door : 1e) Fr. Jos. Mone van Karlsruhe in *Anzeiger für Kunde der teutschen Vorzeit*, 1835, blz. 299-300 (slordige uitgave), 1e) B^{on} de St. Genois in *Surnoms et Sobriquets donnés aux villes et villages de Flandre*, *Messenger des Sciences et des Arts de Belgique*, Gand, Hebbelynck, Tome VI (1838), blz. 13-24. 3e) De Raadt, *Les Sobriquets*, enz. (zie aldaar) (blz. 346-347).

II. *De Dene: Mijnen langen Adieu* (uit Testament rhetoricael) (1560), uitgegeven door ; 1e) B^{on} de St Genois (op. cit.) (1838) (slordige uitgave), 2^e) J. Winkler : *Studiën in Nederlandsche Namenkunde* (Haarlem, 1900).

III. J. Th. De Raadt, *Les Sobriquets des Communes Belges*, Constant Baune, Brussel, 1904.

IV. *De Potter en Broeckart : Geschiedenis der Gemeenten van Oost-Vlaanderen*, Siffer, Gent.

V. Jh. Le Harnay : *Les Sobriquets des Villes flamandes*. (*Bulletin des soirées populaires de Verviers*, VII (1878-79), n^r 8, blz. 113-126).

VI. A. Mertens, *Iets over de Spotnamen onzer Belgische steden*, (Antwerpen 1847).

VII. Dr J. Schrijnen, *Nederlandsche Volkskunde 2e deel*, blz. 68 en volg. Zutphen, Thieme en Cie.

VIII. Van Werveke A. : *Bij- en spotnamen der Gentenaars*, in zijn *Gentsche Oudheidkundige Kroniek* (*Het Laatste Nieuws* : 2, 9, 17, 23 Aug. 1925).

XI. J. Venemans : *Het Volksblazen in en om Limburg*. Hasselt, Limburgsche Drukkerij en Boekhandel, 1907.

(1) De spotgezegden en-rijmen, enz. komen later aan de beurt.

Verder de tijdschriften : 1) *Volkskunde* (o. a. : A. Verbraeken. Spotnamen der Wazenaars. XIX, blz. 194 en vlgg. A. Gittée : Steden en dorpen tegen elkander, V, blz. 125, 151, 167 en vlgg., V. Fris, Stropdragers, XXIII, blz. 242, enz.) 2) *De Toerist* (F. Van Es ; De Spotnamen der Gemeenten van het Arrondissement Aalst, IIIe, n^r 19, blz. 145-148, n^r 21, blz. 183-184, F. Van Es, De Spotnamen van de Wazenaars, IV, n^r 2, blz. 19-21) 3) *Nieuw Leven voor het Arrondissement Aalst* (H. Van Wilder ; Van Spotnamen, IIIe, Dec.-Januari 1910-11, blz. 44-46), 4) *Ons Volksleven*, enz.

- 1) AALST : a) *Witvoeten* : (in de XIVe en XVe eeuw) De Properheden (Witvoete van Aelst), De Dene (Witvoeten van Haelst), De Potter (Geschiedenis van Aalst), De Raadt.
- b) *Draaiers* (in de XVIe eeuw) : De Potter, De Raadt, J. Roegiers (Nieuw Leven voor het Arrondissement Aalst, III, n^r 2, blz. 24-27).
- c) *Ajuinpelders* ; De Raadt, De Cock (Oostvlaamsch lied uit Denderleeuw, *Volkskunde*, XI, blz. 201-203, 1^e str., 4^e regel : Pelt ajuinen, zei de(n) Aalstenaar), ook lied uit Dendermonde door J. Van de Velde in Wolf's Wodana meegedeeld, blz. 189, 6^e str. : Pelt ajuinen, zei de(n) Aelstenaar.
- d] *Ajuinboeren* ; De Raadt (nog gebruikt)
- e) *Ajuinen* : De Raadt (meest gebruikt)
- f) *Zotten* (vroeger te Dendermonde) : De Raadt, blz. 236.
Aelst, in het fransch Alost, is soo veel als Alstot,
Soo past den naem wel op hun reênloos redenslot,
Syn die van Aelst al sot, en gij een Aelstenaar,
Soo syt gy Cothem sot, oft niet seer verr'vandaer.
- Cothem had in 1754 een knaptand (kop van een visch), afgenomen in een vechtpartij van de Aalstenaars tegen de Dendermondenaars, openbaar opgehangen te Aalst (zie Dendermonde !)
- g] *Reepers* (van reep-hoepel) : De Raadt (niet meer gebruikt).
- h) *Saucissen* : De Raadt (werd gebruikt einde XIVe en begin XXe eeuw, in verkiezingstijd).

2. AKKERGEM : (Zie wijken van Gent).
3. ASPER : *Overscheldsche uitentuiten* : (te Gavere en omliggende gemeenten op den rechteroever van de Schelde) ; De Raadt.
4. AMENGYS (Amougies) : *les Viaux* (kalveren) : De Raadt.
5. ASSENEDE : *De Asseneedsche saluuts* : (saluut : soort van visch of Fr. salut ?) De Raadt.
6. BAARDEGEM : *Varinkdorschers* (varink-varen) (niet meer gebruikt) : Wauters (*Histoire des Environs de Bruxelles I*, blz. 514), De Potter (Baardegem), De Raadt.
7. BAASRODE : a) *Kalefaters* : De Raadt.
b) *Mosselboeren* ; De Raadt.
c) *Mosselmans* : Gittée (*Volkskunde*, V, blz. 132), De Raadt.
d) *Palingsboeren* : (te Lebbeke), De Raadt.
8. BALEGEM : a) *Jeneverdrinkers* : De Raadt.
b) *Haringeters* : (uit den volksmond).
c) *Haringkoppen* : (idem.)
9. BASSEVELDE : 1) *Basseveldsche ezels* : De Raadt.
b) *Basseveldsche meurdeneers* (moordenaars), De Raadt.
10. BELLEM : *Papeters* (te Hansbeke en te Zomergem) : D. R.
11. BELSELE : *Klokkelappers* : *Kroniek van Daniel Braem*, (foliant van 1740 in 't bezit van den Oudheidkundigen Kring van 't Land van Waes) (*Klocklappers*), De Potter (Belsele), De Raadt.
12. BENTHILLE ; *Gessniërs* [grassnijders] : De Raadt.
13. BERLARE : a) *Zandkrabbers* : De Raadt,
b) *Turfmakers* : De Raadt.
14. BEVEREN-WAAS : a) *Kantgaarders* : (vooral de mannen van Beversch Zillebeek, Mosselbonk) : Verbraeken (*Volkskunde*).
b) *Beversche ratten* : (uit den volksmond)
15. BOUCHAUTE : a) *Musseleters* : De Dene, (MusseNeters bij de St Genois).
b) *Bouchautsche grebschijters* (greb-greppel) : De Raadt.

16. BREIVELDE (gehucht van Grootenberge) : *Breiveldsche steenezels* (uit den volksmond te Sottegem).
17. BUGGENHOUT : *Boschuilen* : De Raadt (naar Ons Volksleven).
18. DAKNAM : *Hottentotten* : De Raadt.
19. DEFTINGE : *Raapeters* : De Raadt.
20. DENDERBELLE : *Denderbelsche koeien* (te Stekene :) De Raadt,
21. DENDERHAUTEM : a) *Asschepoefers* (niet meer gebruikt) : De Potter (Denderhautem) ; De Raadt.
b) *Houtemsche turfboeren* (nog gebruikt) : De Potter, De Raadt.
22. DENDERLEEuw : a) *De Scheeptrekkers* : Gittée (Volkskunde V, blz. 131), De Raadt.
b) *Zuipers* : De Cock (Lied opgeteekend te Denderleeuw - zie Aalst : 2e str. 4e regel : 't Zijn al zuipers (bis,) zei de(n) Denderleeuwenaar,) De Raadt.
23. DENDERMONDE : a) *Mackelheters* van Dendermonde : (Makereeters) : De Properheden, (Maেকেeters van Dendermonde bij De Dene).
b) *Knaptanders of Knaptanden* : (nog gebruikt) Wodana, blz. 189 (lied van J. Van de Velde, 9^e str. : Gij Knaptander, zei de(n) Dermondenaar).
Dendermonde door hun draeyen
Met hun knaptant henen swaeyen,
En verbreyden over al
Van het Maene brandts gheval.

Uit *Opene brieven van daegement van 2 Februari 1617*, waardoor de Maanblusschers (Mechelaars) 14 andere steden voor het Zottengerechtshof van Gheel dagen (Satiriek schrift met prent bewaard in het gemeentearchief te Mechelen).

- c) *Dendermondsche betooverde Klokspeelders* (einde XVIIe eeuw en in de XVIIIe eeuw): Nieuwen Klugt Almanak van 't jaar VII der Fransche Republiek ; gedicht van W. Caudron : Onderlingh verhael van het betooverd Klock-spel oft bijaard, voor gevallen

tot Dendermonde 1688 (uitgegeven door M. J. Broeckaert ; Twee spotdichten op Dendermonde van W. Caudron, Dendermonde, 1898) ; De Raadt

d) *Visschers* : De Cock (Lied-zie Aalst-5e str. : 'tZijn al visschers (bis), zei den Derremontenaar).

e) *Kopvleescheters* of *Kopvleesch* ; De Raadt.

f) *Scheeptrekkers* Gittée (Volkskunde, V, blz. 131), De Raadt.

g) *Mostaardeters* of *Mosterdpotten* : De Raadt.

h) *Dendermondsche Puffers* (boffers) : De Raadt.

i) *Flozeflikkers* (boffers) : De Raadt.

j) *Polydoorkes* (te Aalst, zinspeling op Polydoor De De Keyser, Dendermondenaar, die meier van Londen geworden is) : De Raadt.

24. DENDERWINDEKE : *De Menschen van Windik* (De Denderwindekenaars noemen zich zelf zoo) De Potter (Denderwindeke), De Raadt, Gittée, Van Wilder, (Nieuw Leven, enz. IIIe blz. 44.)

25. DESTELDONK : *De trotters of de Desteldonsche appel-trotters* : (trot-appelmoes) De Raadt.

26. DEINZE : a) *Garencoepers van Deynse* : De Properheden.

b) *Caerdemaeckers van Deynze* : De Dene.

27. EEKE : *Peperloek-heters van Eeke* : De Properheden (waarschijnlijk peperkoeketers, zie Eekloo).

28. EEKLOO : a) *Peperloocketers van Eecloo* : De Dene (waarschijnlijk peperkoeketers, zie Eeke).

b) *Eekloosche ovenstokers*. *Wodana* (lied van Jaak Van de Velde, 9e str. : Stookt den oven, zei de(n) Eecloonaer).

c) *Eekloosche dobbelgebakken* : Gittée (Volkskunde V, blz. 167), De Raadt.

d) *Eekloosche verkens* : De Raadt.

e) *Eekloosche grebschijters* : De Raadt.

f) *Eekloosche windmakers* : De Raadt.

g) *Eekloosche winddraaiers* : De Raadt.

h) *Eekloosche zotten* : uit den volksmond

29. EENAME : *Klets Kloppen* : De Raadt.
30. ELENE : *De dommeriken* : De Raadt (nog veel gebruikt).
31. ERPE : *De dieven van Erpe* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 132), De Raadt.
32. ERTVELDE : *Peerdesociseters* : De Raadt.
33. ERWETE GEM (*Ertegem*) : a) *Ertegemsche pikkels* (Sottegem) (uit den volksmond).
b) *Ertegemsche theeziokers*, (te Sottegem, uit den volksmond.)
34. EVERGEM : a) *Dansers van Evergem* : De Properheden ; Sacré en De Cort (Volksspelen en Volksvermaken, Merchtem, 1925, blz 23) ; De Raadt.
b) *Taatjespapeters* (taatjespap : pap van karnemelk, zurkel en aardappelen) : De Raadt.
35. EXAARDE : *De Dullen* ; De Raadt [" D'helft van Exaarde is dul, dul, dul ! „]
b) *Witvisschen* (witvisschen — personen, die na kwaad bedreven te hebben, zich trachten met verontschuldigen wit te wasschen. De Raadt.
c) *Exaardsche blauwbuiken* (meest gebruikt) De Raadt, (naar Ons Volksleven).
36. GEERAARDSBERGEN : *Hudeveters van Gherondsbergen* : De Properheden (*Hudeveters van Gheerdsberghe, hooghe gheresen* : De Dene ; uitgave de St Genois : hooghe gepresen).
b) *Bergkruipers of Bergklimmers van Geeraardsbergen* : De Raadt : (meest gebruikt).
c) *Bergpadden* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 133), De Raadt.
d) *Stekskesmannen* (stekskes-solferstekjes) : Gittée [Volkskunde V, blz. 132], De Raadt.
37. GENT : a) *Mededrinkers* [in de XIVe eeuw-1325] [mede : drank uit honing en water] Van Werveke naar Chronicon comitum Flandrensium. [" potatores medonis „].
b) *Klauwaards* [in de XIVe eeuw] : Van Werveke.

- c) *Slapscheten* [in de XV° eeuw] : Van Werveke naar het Dagboek van Gent :
" Gij, slapscheten van Gent,
Die nu hebt 't regiment,
Wij zullen 't u niet meer gewagen,
Maar zullen 't eenen nieuwen Arteveld klagen „
- d) *Heeren* [in de XVe eeuw] : De Properheden, De Dene, Van Werveke, De Raadt.
- e) *Kaafvagers* [schouwvegers] [in de XVe eeuw] : Van Werveke.
- f) *Muiters* [in de XVe eeuw] : Van Werveke.
- g) *De Coppennollen* [ten tijde van den strijd der Vlaamsche gemeenten tegen Maximiliaan van Oostenrijk voor het voogdijschap over den onbejaarden Hertog Filips den Schoone. De leider der Gentenaars was Jan Van Coppenhole. De partijgangers van Maximiliaan heetten : *Monetanen*, naar Moneta, bijnaam van dezen vorst, die zeer geldgierig was]. Fris [Kindergevecht te Brugge in 1489 in Volkskunde, XXII, blz. 53] naar Histoire des guerres et troubles de Flandres contre Maximilien, roy des Romains van J. Surquet, bijgenaamd Hoccalus, deel IV, blz. 573, uitg. J. J. De Smet in Corpus Chronicorum Flandriae, ook naar Despars [uitg. J. de Jonghe, deel IV, blz. 430].
- h) *Creasers of Creesens* [Krijschers] [begin der XVIe eeuw, naam gegeven vooral aan de haagpoorters : " en de als de voorn. haachpoorters of te anders gheseyt vremdelinghen, die hemlieden daer eerst den name ghegeven hadden [van Creesens, „ [Chronycke van Ghendt door J. Van den Vivere, uitgave De Potter, Gent 1885, blz. 110], zie ook Van Werveke.